

РОЗДІЛ 7. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

РЕАЛІЗАЦІЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

IMPLEMENTATION OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FORMING INTERCULTURAL COMPETENCY OF LINGUISTIC STUDENTS

Стаття присвячена проблемі формування міжкультурної компетентності студентів мовних спеціальностей засобом мультимедійних технологій. Дослідницьку увагу сфокусовано на аналізі феноменів «мультимедійні технології в освітньому процесі» та «міжкультурна компетентність», яка трактується як здатність особистості інтегруватися в інше культурне середовище; володіти на високому рівні соціокультурними знаннями, вміннями та навичками; підтримувати зв'язок двох культур: рідної на іноземної; розуміти традиції, правила, мовленнєвий етикет, норми спілкування в іншій країні, фольклорний прошарок мови; вміти безперешкодно вести міжкультурну комунікацію у полікультурному середовищі. Вивчалися особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі у ЗВО, яким виявилось застосування когнітивно-діяльнісного підходу, що передбачає такі опції в навчанні: первинне пред'явлення нового матеріалу через малюнки, схеми, таблиці; мовний аналіз і синтез пред'явленого матеріалу; повторне пред'явлення нового матеріалу після аналізу і синтезу; міцне запам'ятовування матеріалу через його багатократне повторення в різних лінгвістичних формах і мовленнєвих контекстах; використання вивченого матеріалу в рецептивній мовній та мовленнєвій практиці; використання вивченого матеріалу в продуктивній мовній і мовленнєвій практиці. Представлено прийоми формування міжкультурної компетентності студентів мовних факультетів засобом мультимедійних технологій: інтерактивні завдання на вивчення національно-культурного аспекту англійської лексики, проблемно-пошукові завдання на базі Інтернет-ресурсів, творча діяльність з проведенням міжкультурного діалогу, застосування навчальних відео кейсів, орієнтованих на занурення студентів в проблемну англійську культурологічну ситуацію; інтерактивні лінгвокультурознавчі вікторини. Для проведення моніторингу сформованості міжкультурної компетентності студентів в процесі навчання рекомендується запровадження хмарних технологій: Formative, Kahoot, Socrative, Quizalize, GoConqr, Typeform, Google Forms, які дають можливість удосконалити систему перевірки знань за допомогою використання різноманітних режимів тестування. **Ключові слова:** міжкультурна компетентність, мультимедійні технології, дистан-

ційні навчальні платформи, методичні прийоми, студенти мовних спеціальностей.

The article is devoted to the problem of the development of intercultural competency of students majoring in languages by means of multimedia technologies. The research attention is focused on the analysis of the phenomena: "multimedia technologies in the educational process" and "intercultural competence". The last one is interpreted as the ability of an individual to integrate into another cultural environment; to possess a high level of socio-cultural knowledge and skills; to maintain the connection between two cultures: native and foreign; to understand traditions, rules, speech etiquette, norms of communication of another country, the folklore layer of the language; to be able to conduct intercultural communication in a multicultural environment. The peculiarities of the use of multimedia technologies in the educational process at higher education institutions were studied. They revealed the use of a cognitive and active approach, which provides the following options in the educational process: initial presentation of new material through drawings, diagrams, tables; linguistic analysis and synthesis of the presented material; re-presentation of the new material after analysis and synthesis processes; strong memorization of the material due to its repeated use in various linguistic forms and speech contexts; use of the material under study in receptive language and speech practice; use of the material under study in productive language and speech practice. The techniques for the development of intercultural competency of linguistic students by means of multimedia technologies are presented in the work: interactive tasks for studying the national-cultural aspect of English vocabulary, problem-search tasks based on Internet resources, creative activities involving intercultural dialogues, educational video cases aimed at immersing students in problematic English-speaking cultural situation; snteractive linguistic and cultural quizzes. In order to monitor the development of students' intercultural competency in the educational process, it is recommended to introduce cloud technologies: Formative, Kahoot, Socrative, Quizalize, GoConqr, Typeform, Google Forms, which provide an opportunity to improve the knowledge verification system using various testing modes.

Key words: intercultural competency, multimedia technologies, distance learning platforms, training techniques, students of language specialties.

УДК 372.65+43.20
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.1.54>

Боднар С.В.,
канд. пед. наук, професор,
професор кафедри іноземних мов
Одеського торговельно-економічного
інституту

Глушко Т.В.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри германських та східних
мов і перекладу
Міжнародного гуманітарного
університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

На початку XXI століття мали місце доволі значні зміни в економічному та культурному житті суспільства на тлі виникнення нових видів інформаційних технологій. В таких суспільних умовах, що швидко змінюються, вміння самостійно набувати знання для ефективного володіння ними, а також вміння критично мислити стають досить необхідними факторами. Майбутній компетентний спеціаліст має бути обізнаним, як правильно працювати з інформацією, що виокремлюється з різних джерел, у тому числі й іншомовних, як інтерпретувати її, аналізувати, співставляти, робити узагальнені або деталізовані висновки. Про це зазначено в Професійному Стандарті вчителя [7], який в перелік викладацьких компетентностей включає і інформаційно-цифрову компетентність як обов'язкову для володіння педагогічними працівниками. Така компетентність передбачає «здатність викладачів: орієнтуватися в інформаційному середовищі, проводити пошук необхідної інформації, оперувати нею у професійній діяльності, оцінювати її важливість; використовувати цифрові технології в освітньому процесі» [1, с. 14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню інформатизації освіти та формуванню інформаційної компетентності присвячені роботи таких українських та зарубіжних вчених, як: В. Безпалько, Р. Вільямс, Д. Джонассен, Р. Джонстон, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Н. Корсунська, К. Маклін, Д. Мічі, В. С. Михалевич, Н. Морзе, Г. Розлуцька, О. Самойленко, О. Шевчук та ін. Формування інформаційної компетентності безпосередньо стосується способів роботи з чималим обсягом навчальної або автентичної інформації, що надаються мультимедійними технологіями. Зазначимо, що можливості інтеграції мультимедійних технологій у навчальний процес безпосередньо пов'язані із способами презентації й опрацювання тематичного або професійного матеріалу за допомогою комп'ютерних технологій. Принцип доцільності щодо впровадження мультимедіа на заняттях з іноземної мови, стверджує Н. Корсунська, означає, що мультимедійні технології будуть ефективніше реалізовуватися там, де в повному об'ємі використовуються їхні ключові характеристики – інтерактивність, різноманітність, наочність, повторюваність [5].

Проблеми застосування мультимедійних технологій у навчальному процесі досліджувалися такими вченими, як: П. Асоянц, Т. Коваль, Н. Муліна, Е. Носенко, П. Сердюков, О. Тарнапольський, Г. Чекаль, Н. Чемерис, P. Bracamonte, K. Brucher, M. Collins, P. Dunkel, I. Hefzallah, M. Simonson, A. Thompson, T. Upton та ін. Проте в науковій літературі й дотепер питання застосування мультимедійних технологій на заняттях з англійської мови у ВНЗ як передумови формування міжкультурної

компетентності майбутніх вчителів іноземних мов залишається ще недостатньо розробленим. Тому **метою роботи** стало дослідження можливостей застосування мультимедійних технологій в процесі формування міжкультурної компетентності студентів мовних спеціальностей.

Завданнями роботи були такі:

1. Визначити особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі у ЗВО.
2. Встановити сутність міжкультурної компетентності студентів мовних спеціальностей.
3. Визначити специфіку та прийоми формування міжкультурної компетентності студентів мовних спеціальностей за допомогою мультимедійних технологій.

В процесі роботи використовувалися такі **методи**: аналіз сучасної методичної літератури та інформаційних ресурсів для встановлення понятійно-категоріального апарату наукового дослідження, узагальнення досвіду науковців щодо роботи з мультимедійними технологіями, встановлення та обґрунтування алгоритму методичних дій щодо запровадження мультимедійних технологій у процес формування іноземної міжкультурної компетентності студентів мовних факультетів.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення мети дослідження розглянемо спочатку поняття «мультимедійні технології». Мультимедіа (multimedia) – це комп'ютерні технічні засоби, що дозволяють об'єднати в комп'ютерній програмі текст, звук, графіку, мультиплікацію і відеозображення. За допомогою мультимедійних засобів поряд із текстовою інформацією, що презентується у різних формах (статті в журналах чи газетах, сторінки книги, календарі), на екран може подаватися: 1) різноманітна графіка, наприклад, статичні зображення: фото, малюнки, схеми, таблиці чи динамічні зображення: відеоряд, мультиплікація; 2) звук (озвучені частини текстів, звуковий коментар до малюнків чи відеоряду, музикальний супровід, функціональні шуми). Часто мультимедійним курсам, переважно електронним енциклопедіям або словникам притаманне використання гіпертексту [11].

Як зазначають науковці (Р. Гуревич, А. Коломієць), використання засобів мультимедіа дозволяє створити кероване середовище мови, що імітує реальне комунікативне середовище. Воно, на відміну від штучно-створеного комп'ютерного середовища, відрізняється природністю, а саме, спілкування відбувається в умовах комунікативної ситуації, яка моделюється на екрані у вигляді зв'язного сюжету, в якій бере участь сам студент, у процесі природного людського діалогу, що має місце між тим, кого навчають, і персонажами комп'ютерного курсу в формі як усного, так і писемного мовлення [4].

Особливістю використання мультимедійних технологій в навчальному процесі у ЗВО за нашим досвідом педагогічної роботи є застосування когнітивно-діяльнісного підходу, який передбачає такі опції в навчанні: первинне пред'явлення нового матеріалу через малюнки, схеми, таблиці, тобто візуальний контент; мовний аналіз і синтез пред'явленого матеріалу, так зване когнітивне сприйняття; повторне пред'явлення нового матеріалу після аналізу і синтезу; запам'ятовування матеріалу через його багатократне повторення в різних лінгвістичних формах і мовленнєвих контекстах; розвиток мовних навичок на базі нового матеріалу, що пройшов декілька етапів візуального пред'явлення (через фотосхеми, карти, таблиці, діаграми, малюнки та інші візуальні опори); використання вивченого матеріалу в рецептивній мовній та мовленнєвій практиці (підетапи – контрольована практика і вільна практика, персоналізація); використання вивченого матеріалу в продуктивній мовній і мовленнєвій практиці (підетапи – контрольована практика і вільна практика, персоналізація). Всі означені дії носять інтерактивний характер спілкування студентів з викладачем і навчальним матеріалом [2, с. 42].

Практика викладання іноземних мов показує, що ефективність навчання при використанні засобів мультимедіа підвищується приблизно на 30% за рахунок комплексного впливу на різні органи почуттів й на всю навчальну діяльність в цілому, формування стійкої мотивації, посилення інтересу до навчальної діяльності, знайомства з різноманітною іншомовною інформацією, використання єдиної структурованої системи вправ, гіпертекстових способів обробки інформації, застосування активної навчальної роботи. Все це, стверджує С. Боднар, має особливе значення для формування й розвитку комунікативної діяльності іноземною мовою. При роботі з мультимедіа моделюються реальні комунікативні ситуації, в яких студент самостійно вирішує свої власні мовленнєві завдання, що сприяють формуванню його іншомовної комунікативної компетентності. Ці технології розширюють дидактико-психологічні можливості навчального процесу й дозволяють подалати протиріччя між мовою як засобом природного спілкування й штучністю традиційного навчального середовища [1]. Тому з нашого боку було логічним запровадити застосування мультимедійних технологій і в процес формування міжкультурної компетентності студентів.

Проблеми формування міжкультурної компетентності як складової комунікативної компетентності висвітлюються в дослідженнях О. Василенко, О. Гончаренко, О. Гуренко, Н. Крилова, В. Кузьменко, М. Сімоненко, А. Солодка, J. Smith, E. Taylor, A. Thomas, R. Wiseman. Вивчення міжкультурної компетентності здобувачів вищої освіти

в аспекті навчання іноземної мови досліджується в роботах: А. Маслової, І. Міронової, Т. Осадчої, Т. Попової, О. Пришляк, В. Тупченко, P. Goodman & Z. Yan, M. Schonhuth, C. Sleeter & C. Grant та ін.

Вчені розуміють це поняття по-різному. Так, Л. Воротняк стверджує, що міжкультурна компетентність – це «здатність людини інтегруватися в іншу культуру одночасно зберігаючи взаємозв'язок з рідною, яка ґрунтується на поєднанні синтезованих знань, умінь і навичок позитивної міжкультурної взаємодії, що сприяє інтеграції особистості в полікультурний світовий простір» [3, с. 106]. М. Сімоненко наполягає, що це «цілісне, інтегративне, багаторівневе явище, яке є результатом професійно-орієнтованої підготовки студентів у ЗВО, успішність якої зумовлена сформованими у фахівця компетенціями / компетентностями, які сприяють формуванню в особистості світоглядних і професійних поглядів, визначають здатність до саморозвитку й самовдосконалення» [8, с. 61]. В. Поліщук наголошує, що міжкультурна компетентність проявляється: в знаннях історичних, культурних традицій, національних цінностей, соціально-політичних, економічних, релігійних, мовних особливостей полікультурного середовища; в сформованій мотиваційній готовності та здатності особистості до міжкультурного діалогу; в мовленнєвих уміннях, завдяки яким особистість може ефективно комунікувати з представниками інших культур на всіх рівнях міжкультурної комунікації» [6].

Зарубіжні дослідники (J. Smith, E. Taylor, A. Thomas, R. Wiseman) трактують міжкультурну компетентність як інтегровану єдність, що охоплює міжкультурні знання, уміння, навички, розуміння норм та традицій і толерантне ставлення до інших культур, здійснюючи таким чином ефективну та адекватну комунікативну діяльність у міжкультурному середовищі [14; 15; 16; 17]. К. Кнапп розглядає її як «комплекс аналітичних і стратегічних здібностей особистості, які розширюють інтерпретаційний спектр індивіда в процесі міжособистісної комунікації з представниками іншої спільноти» [10].

На основі проаналізованих досліджень виокремлено власне визначення. Міжкультурна компетентність студентів мовних факультетів – це здатність особистості інтегруватися в інше культурне середовище; володіти на високому рівні соціокультурними знаннями, вміннями та навичками; підтримувати зв'язок двох культур: рідної на іноземній; розуміти традиції, правила, мовленнєвий етикет, норми спілкування в іншій країні, фольклорний прошарок мови; вміти безперешкодно вести міжкультурну комунікацію у полікультурному середовищі.

В презентованій роботі ми намагалися представити прийоми формування міжкультурної

компетентності студентів мовних факультетів засобом мультимедійних технологій.

По-перше, зазначимо, що існує чимала кількість різного програмного забезпечення культурологічної спрямованості, яке може використовуватися в навчальному процесі. Деякі з них працюють синхронно; інші є ефективними в асинхронному режимі, наприклад, комп'ютерні культурологічні словники, електронні лінгвокраїнознавчі енциклопедії, програми комп'ютерного тлумачного перекладу слів з національно-культурною семантикою, автоматизовані навчальні курси з країнознавства англomовних країн, комп'ютерні культурологічні ігри, автоматизовані тестові системи, тощо. Наведемо конкретні приклади навчальних платформ та інструментів, які можна рекомендувати для використання при роботі зі студентами для формування їх міжкультурної компетентності: *PinTrest* – вебсервіс для створення колекцій фото та відео, що дозволяє студентам додавати в режимі онлайн нові зображення, розміщувати їх в наявні тематичні колекції або створювати власні та ділитися ними з іншими користувачами. *ISL Collective* – платформа, яка пропонує чималу кількість навчальних матеріалів за різними культурологічними темами. *Twinkl* – платформа для організації презентацій в Power Point, надання демонстраційних матеріалів, схем роботи за певною темою, критерії оцінювання різних видів робіт, пізнавальні культури спрямовані он-лайн ігри. *Twee* – програма, яка допомагає складати плани занять і розробляти різні види завдань під конкретний матеріал, що вивчається. Тут викладач може взяти вже готові, наявні лінгвокраїнознавчі матеріали або створювати власні цифрові матеріали за певною темою, наприклад, видатні особи Англії, використовуючи різні комп'ютерні інструменти.

Представимо деякі прийоми формування міжкультурної компетентності студентів засобом використання мультимедіа технологій.

1. Інтерактивні завдання на вивчення національно-культурного аспекту англomовної лексики, які передбачали роботу з вивчення специфічних мовних явищ: національних реалій, безеквівалентної лексики, фразеологічних єдностей. Наприклад, а) вираз з національно-культурним компонентом семантики: «*in for a penny in for a pound* – назався грибом, то ліз у борщ». У складі англійського фразеологізму знаходяться назви грошових одиниць Англії, а в адекватному українському виразі знаходиться назва національної страви «борщ»; б) вираз з географічним коментарем: «*Channel fever* – туга за домом, за батьківщиною». *Channel* – протока Ла-Манш, яка розподіляє Англію і Францію; в) вираз з етнокультурним контекстом: «*Born with a silver spoon in one's mouth* – народитися у заможній родині». Приводимо соціокультурний коментар до виразу: «Середньовічні

ложки, як правило, виготовляли з дерева. Ложкою також називали осколок дерева, і, ймовірно, саме так походить столовий посуд. У багатьох країнах була традиція, коли багаті хрещені батьки дарували своїм хрещеникам срібний подарунок, частіше всього це була ложка. Також це може походити з того факту, що заможні люди їли на сріблі, а прості люди – ні»; г) вираз з історичним коментарем: «*Eat humble Pie* – поводитися покірно». Приводимо соціокультурну інформацію, яка пояснює походження цього виразу: «Термін скромний пиріг походить із 17 століття. Він походить від слів *umbles* або *pumbles*, що означає внутрішні органи тварини. Тому спочатку *umble pie* був пирогом, виготовленим із м'яса органів тварини. У 19 столітті цей термін набув сучасного значення покори або смиренності».

Для ефективного засвоєння цих виразів необхідно, щоб студенти самі знайшли цю інформацію в мережі Інтернет, пов'язану з їх походження, провели порівняння з виразами рідною мовою, знайшли спільні або відмінні риси, пояснили мотивування фразеологізмів. Для закріплення їх значень можна рекомендувати такі інтерактивні комп'ютерні ігри: гру-лото «Закінчіть прислів'я», мета якої активізувати знання комунікативних фразеологічних одиниць; гру «Озвучення картинок», мета якої активізувати навички доречного вживання фразеологізмів у власному мовленні студентів; гру «Заримуй приказку», мета якої збагатити активний словник студентів виразами з національно-культурним компонентом семантики.

2. Проблемно-пошукові завдання. Для виконання таких завдань студенти задіюють різні пошукові системи, інформаційні та комунікаційні служби Інтернету, віртуальні бібліотеки, каталоги та колекції посилань. Тьютер формулює для групи студентів певну проблему або проблемні завдання та надає приклади реалізації механізмів для успішного виконання задачі. Технології вирішення проблеми в залежності від типу завдання можуть бути різними (враховується наявний рівень володіння іноземною мовою та навичками використання Інтернет та комп'ютера). Наприклад, знайдіть самостійно інформацію об англійській королівській родині, підготуйте основні факти і представте їх в аудиторії, супроводжуючи візуальним контекстом.

3. Творча діяльність з проведенням міжкультурного діалогу. Студентам пропонуються культурологічні теми, за якими впродовж навчального семестру в курсі дисципліни «Лінгвокраїнознавство» вони готують презентації або інтерактивні вікторини. Викладач надає консультативну допомогу щодо змісту, джерел інформації, оформлення, представлення роботи, застосування текстової, графічної, аудіо- та відеоінформації.

4. Застосування навчальних відео кейсів, орієнтованих на занурення студентів в проблемну англомовну культурологічну ситуацію. Підвищення ефективності засвоєння іншомовного та культурологічного матеріалу проходить за допомогою застосування активних методів навчання і візуалізації проблемної ситуації. Наведемо приклад відео кейсу (video case study), який можна рекомендувати для навчальної діяльності на заняттях з дисципліни «Лінгвокраїнознавство». Спочатку студенти дивляться документальний фільм про визначні міста Лондона (<https://www.youtube.com/watch?v=X7m1OQbbZds>), потім їм пропонується виконання завдання: 1) «Уявіть, що ви знаходитися в Лондоні і вирішили самостійно оглянути визначні місця міста. Однак ви загубилися і не знаєте, як дібратися до свого готелю. Зверніться до поліцейського по допомогу, розпитайте його, яким транспортом краще добратися, попросить показати шлях на інтерактивній карті», 2) «Після повернення у готель розкажіть своєму другові, що ви побачили із визначних місць Лондона, що ви відвідали і яку цікаву інформацію ви узнали», 3) «Розкажіть другові, як вам допоміг поліцейській знайти дорогу, як він пояснив вам шлях і чи складно було зрозуміти вам носія мови».

5. Інтерактивні лінгвокультурознавчі вікторини, в складі яких знаходяться завдання, спрямовані на перевірку знань щодо культурних норм країни, мова якої вивчається, мовленнєвого етикету, поведінки носіїв мови, виразів з національно-культурним компонентом семантики, визначних місць англомовних країн. Наприклад, назвіть 5 англійських фразеологізмів, основаних на біблейських образах; назвіть 5 англійських фразеологізмів з національно-культурним компонентом семантики; поясніть значення фразеологізмів англійською мовою та опишіть історичну ситуацію, на якій базується їх походження; назвіть загально відоме прислів'я, яке є назвою п'єси В.Шекспіра; назвіть 5 фразеологізмів, які базуються на казкових образах; назвіть 5 фразеологізмів, які базуються на образах античного походження та інші. Такі вікторини можуть пропонувати візуальні образи для відповіді на запитання, чи надавати початок або закінчення прислів'я, яке з'явиться на екрані, або пояснення, яке промовляється з екрану комп'ютера носієм мови.

Для проведення моніторингу сформованості міжкультурної компетентності студентів в процесі навчання можна рекомендувати запровадження таких хмарних технологій, як: Formative, Kahoot, Socrative, Quizalize, GoConqr, Typeform, Google Forms, які дають можливість удосконалити систему перевірки знань за допомогою використання різноманітних режимів тестування.

Висновки. Викладений в статті матеріал дозволяє дійти наступних висновків. В роботі

визначено особливості використання мультимедійних технологій в навчальному процесі у ЗВО, якими є застосування когнітивно-діяльнісного підходу, який передбачає такі опції в навчанні: первинне пред'явлення нового матеріалу через малюнки, схеми, таблиці; мовний аналіз і синтез пред'явленого матеріалу; повторне пред'явлення нового матеріалу після аналізу і синтезу; міцне запам'ятовування матеріалу через його багатократне повторення в різних лінгвістичних формах і мовленнєвих контекстах; використання вивченого матеріалу в рецептивній мовній та мовленнєвій практиці; використання вивченого матеріалу в продуктивній мовній і мовленнєвій практиці. В роботі визначено сутність іншомовної міжкультурної компетентності студентів мовних факультетів, яка розуміється як здатність особистості інтегруватися в інше культурне середовище; володіти на високому рівні соціокультурними знаннями, вміннями та навичками; підтримувати зв'язок двох культур: рідної на іноземної; розуміти традиції, правила, мовленнєвий етикет, норми спілкування в іншій країні, фольклорний прошарок мови; вміти безперешкодно вести міжкультурну комунікацію у полікультурному середовищі. Представлено прийоми формування міжкультурної компетентності студентів мовних факультетів засобом мультимедійних технологій: інтерактивні завдання на вивчення національно-культурного аспекту англомовної лексики, проблемно-пошукові завдання на базі Інтернет-ресурсів, творча діяльність з проведенням міжкультурного діалогу, застосування навчальних відео кейсів, орієнтованих на занурення студентів в проблемну англомовну культурологічну ситуацію; Інтерактивні лінгвокультурознавчі вікторини.

Перспективи дослідження ми вбачаємо у продовженні детального аналізу використання мультимедійних технологій в навчальному процесі здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти педагогічних спеціальностей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Боднар С. В. Використання Інтернет технологій у системі автономного вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови студентами немовних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Вип. 34 (2). С. 75–83.
2. Боднар С. В. Використання мультимедійних технологій на заняттях з іноземної мови як передумова формування інформаційної компетенції студентів. *Науковий вісник ПДПУ ім. К.Д.Ушинського: зб. наукових праць*. Одеса, 2008. Вип. 10-11. С. 41–46.
3. Воротняк Л. І. Особливості формування полікультурної компетенції магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах. *Вісник Житомирського державного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2008. Вип. 39. С. 105–109.
4. Гуревич Р., Коломієць А. Можливості новітніх інформаційних технологій у підготовці педагогічних

кадрів. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2002. Вип. 2. С. 52–53.

5. Корсунська Н. О. Оптимізація комп'ютерних технологій навчання. *Професійно-технічна освіта*. 1998. Вип. 1. С. 33–38.

6. Поліщук В. А. Підготовка майбутніх соціальних працівників США до вивчення полікультурного середовища як складова формування міжкультурної компетентності. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Вип. 2(39). С. 183–185.

7. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736 від 23.12.2020. 45 с. [Nakaz_2736.pdf](#) (nus.org.ua).

8. Сімоненко М. В. Полікультурна компетентність майбутніх вчителів-філологів у контексті культурологічної парадигми освіти. *Проблеми підготовки спеціалістів. Серія: Педагогічні науки. Севастопольський міський гуманітарний університет*. 2010. Вип. 2. С. 58–62.

9. Goodman P., Yan Z. Illustration of Cross-cultural Communication Partnership Fostered between Faculty and Graduate Student. *Teaching and Learning Together in Higher Education*. 2021. N32. URL: <https://repository.brynmawr.edu/tithe/vol1/iss32/6>.

10. Knapp K. Interkulturelle Kommunikation. *Zeitschrift für Fremdsprachen for schung*. 1990. N 1. P. 62–93.

11. Kornum L. A multimedia learning environment – experiences and evaluation//EUROCALL1991. Conference on computer assisted language learning / Ed. by H. Savolainen, & J. Telenius. Helsinki: The Helsinki School of Economics and Business Administration: Department of Language, 1991. P. 182–190.

12. Schonhuth M. Glossar Kultur und Entwicklung: Ein Vademecum durch den Kulturschungel. Trier: Trierer Materialien zur Ethnologie. 2005. 123 p.

13. Sleeter C. E., Grant C. A. Making Choices for Multicultural Education: Five Approaches to Race, Class, and Gender, N.Y. 2003. 29 p.

14. Smith J. Communication Skills. *NSCC Edition*. URL: <https://pressbooks.nsc.ca/communicationskills/chapter/interculturalcommunication>. 2021.

15. Taylor E. W. Intercultural competency: A transformative learning process. *Adult Education Quarterly*. 1994. 44(3), P. 154–174.

16. Thomas A. Intercultural competence: Principles, problems, concepts. *Erwagen, Wissen, Ethik*. 2003. 14 (1), P. 137–150.

17. Wiseman R. L., Koester J. Intercultural communicative competence. 1993. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/intercultural-communicative-competence>.